

«Υπήρξεν έτι το άριστον εκείνο, Ελληνικός- ιδιότητα δεν έχ' η ανθρωπότης τιμιότεραν»

Καβάφης

Αναρωτιέμαι ποια θα ήταν τα χαρακτηριστικά που θα εξέφραζε σήμερα, ο Κωνσταντίνος Καβάφης, για το Ελληνικός...

Πολλοί μπορούν να αναρωτηθούν, πως μετά το πέρασμα τόσων πολλών κατακτητών διαχρονικά, εάν υπάρχει ακόμα αυτή η ιδιότητα: -Ελληνικός-. Ίσως σπεύσουν αρκετοί να πουν, πως σήμερα ζούμε πια, σε έναν «ελεύθερο» παγκοσμιοποιημένο κόσμο και πως όλο αυτό να ακούγεται κάπως εθνικιστικό. Η καθημερινή μας σύντροφος με τα αρχικά Του-Βου, (TV), πιστή στο στόχο να γίνουμε Έλληνο-Ευρωπαίοι, όπως για παράδειγμα, στις ΗΠΑ, λένε τους μαύρους Αφρικανό-Αμερικανούς, φροντίζει ολοένα και πιο γοργά, στην μετάλλαξη της γλώσσας μας, δηλαδή της εθνικότητας μας, μέσω «έγκριτων» δημοσιογραφίσκων και παρουσιαστών ειδήσεων. Οι ογκόλιθοι, δηλαδή κοτρόνες, που εκσφενδονίζονται καθημερινά από τα στόματα πολλών ανθρώπων σε κεντρικά δελτία ειδήσεων και άλλων πανάκριβων εκπομπών, μόνο απογοήτευση φέρνει. Μέρα με την μέρα η γλώσσα μας λιγαίνει και χάνεται, χάριν τις τυποποίησης, της απλούστευσης και της ευκολίας. Στον βιασμό της

γλώσσας μας από τα ΜΜΕ, την ευθύνη φέρουν το ΕΣΡ και ο ΕΣΗΕΑ. Σαν τα κοράκια ορμούν στους Λαζόπουλους και σε Ράδιο Αρβύλες, ενώ στο ρεντίκολο των πρωινών και μεσημεριανών εκπομπών κωφεύουν. Όμως για να είμαι δίκαιος, το όλο θέμα ξεκινά από αλλού, φίλε αναγνώστη, και μαζί θα δούμε πως δεν έχει πια νόημα, το νόημα.

Ο δεσμός της γλώσσας μας με την παράδοση, σβήνει σιγά-σιγά. Η ευφυέστερη, παραγωγική και η πιο μακρόπνοη επένδυση για την ανάπτυξη μιας χώρας, είναι η παιδεία. Η κατάρρευση του γλωσσικού μετώπου πέρα από τον καφενέ και την TV, κυρίως, και δυστυχώς, φαίνεται στα σχολεία. Πως έγινε αυτό το έγκλημα;

Με την κοινωνική υποβάθμιση του δασκάλου, που έγινε μια δουλειά ρουτίνας. Ξεχάσαμε την σπουδαιότητα και την ευθύνη του δασκάλου που είναι πυρφόρος της γνωστικής συνείδησης, και πως η λειτουργία που τελεί είναι θεία. Έτσι μαζί με την ρουτίνα ήρθε και η οικονομική απροθυμία και η προχειρότητα. Είμαστε η χώρα του «παρα», όπως παρακράτος, παραεμπόριο, παρανομία και φυσικά, η παραπαιδεία. Με την έλλειψη της παιδείας ήρθε πολύ μελετημένα και προσχεδιασμένα, η γέννηση της παραπαιδείας, στα φροντιστήρια και την ιδιαίτερη παράδοση των μαθημάτων. Τόσο έχει αντιστραφεί η φυσιολογική και λογική ροή έτσι ώστε το φροντιστήριο να έχει μεγαλύτερη σπουδαιότητα από ότι το σχολείο. Οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί έχουν πάψει εδώ και πολλά χρόνια να προσφέρουν το λίπασμα για τον σπόρο της γνώσης, να πλάθουν ανθρώπους να δουλεύουν το μυαλό, υψώνοντας τους στην οντολογική μοναδικότητα του νοήμονος πλάσματος.

Έτσι θυμίζω το ευτράπελο μεταξύ τριών παλιών φίλων: Είπε ο δεύτερος στον πρώτο – Τά ‘μαθες; Ο τρίτος έγινε ακαδημαϊκός.

Και ανταποκρίνεται ο πρώτος στον δεύτερο- Καλά να πάθει...*

Το μεγάλο επίτευγμα των εκάστοτε Υπουργών Παιδείας ήταν η στροφή στον κόσμο της άγνοιας, αφήνοντας την εκπαίδευση να περάσει σε πλήρη αποσύνθεση, αναγκάζοντας έτσι τους μαθητές προς την ιδιωτική εκπαίδευση σαν απαραίτητο συμπλήρωμα, με άλλα λόγια, ιδιωτικοποιώντας την παιδεία.

Όσοι από σας έχετε παιδιά στα σχολεία σας ζητώ να σκεφτείτε τη φράση, «δημόσια και δωρεάν παιδεία». Μια ωραία φράση, ένα πολιτικό τσιτάτο, που οι πολιτικάντηδες του τόπου μας, χρησιμοποιούν ανάλογα με την περίπτωση. Σ’αυτή την «δωρεάν» παιδεία, δυστυχώς, οι μαθητές, τα παιδιά σας, είναι αναγκασμένα να ξημεροβραδιάζονται στα φροντιστήρια. Ο κοινός οικογενειακός χρόνος μειώνεται καθημερινά και ταυτόχρονα, τόσες

οικογένειες, επιβαρύνονται οικονομικά ολοένα και πιο πολύ.

Πρόσφατα στοιχεία δείχνουν πως ακόμα και παιδιά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν αρχίσει να κάνουν ιδιαίτερα μαθήματα, γεγονός τραγικό. Οι συνέπειες μιας σαθρής παιδείας είναι καταστροφικές, αν αναλογιστούμε πως τα παιδιά στερούνται το δικαίωμα του να είναι παιδιά, να ζήσουν φυσιολογική παιδική ζωή, να παίξουν με άλλα παιδιά, να είναι ανέμελα, με αληθινές, μη-εικονικές διαδικτυακές φιλίες, χωρίς τον χρόνο να τα αιχμαλωτίζει. Ένα από τα πιο θλιβερά πράγματα που έχω ακούσει ήταν όταν ρώτησα ένα οκτάχρονο παιδί, «τι ονειρεύεσαι να γίνεις όταν μεγαλώσεις;», μου απάντησε, «θέλω να γίνω δικηγόρος σαν τον μπαμπά μου για να βγάλω πολλά λεφτά!». Η αποστομωτική απάντηση ενός παιδιού με έβαλε σε πολλές σκέψεις. Πάνε οι εποχές που οι μικροί θέλανε να γίνουν πυροσβέστες, αστροναύτες κτλ. Τους στερούμε την μαγεία του ονείρου, της φαντασίας και αυτό είναι έγκλημα.

Δυστυχώς, είναι λιγοστές οι περιπτώσεις με τον φωτισμένο δάσκαλο να μαθαίνει στους νέους κάθε δεξιότητα, δηλαδή να χτίζει μέσα τους το μάρμαρο της γνώσης που τους διδάσκει για την ζωή έτσι, ώστε όταν μπουν στον στίβο της καθημερινότητας, να μπορούν να προσαρμοστούν στην άγρια ανάγκη των πραγμάτων και των ανθρώπων. Τώρα τα σχολεία βγάζουν μαζικής κατασκευής μαθητές, που εξαρτώνται από το δεκανίκι της παραπαιδείας. Η Ελλάδα των σχολείων περπατά κοιμισμένη. Για να ξυπνήσει από τον λήθαργο της πρέπει πρώτα να εστιάσει στα Νέα Ελληνικά για να μάθουν τα παιδιά μας την ζωντανή τους γλώσσα. Δεύτερον να μάθουν για την νέα λογοτεχνία μας. Και τρίτον για να κατακτήσουν όσο είναι δυνατόν την αισθητική τους μόρφωση, δηλαδή να γίνουν άνθρωποι αληθινοί και εύκοσμοι. Προϋπόθεση για να υιοθετηθεί αυτή η κατανόηση είναι η γνώση για την υλομορφική ενότητα των όντων. Υποχρεώνεται κανείς να δεχθεί πως όταν λέει ποίημα, εννοεί και το έμμετρο και το πεζό λογοτέχνημα. Ο λογοτέχνης όταν γράφει, λογαριάζει και το τι θα πει, και το πώς θα το πει. Όπως στην επιστήμη, τον Δαρβίνο, τον Αϊνστάιν τους δημιούργησε μεγάλους το τι ήταν εκείνο που είπαν, στην ποίηση, τον Σολωμό, τον Καβάφη τους δημιούργησε μεγάλους, το πώς είπαν εκείνο που είπαν. Πως δηλαδή, η αόρατη λέξη γίνεται πράγμα υλικό. Στην ακραία ουσία της ποίησης ο Δάντης την διατύπωσε με τρόπο ασύγκριτο: «Μεταχειρίζομαι τους ισκίους, σαν πράγμα στερεό».

Αν δούμε με προσοχή την ποίηση, θα ανακαλύψουμε πως η ποίηση είναι πολιτική. Γιατί ο ορίζοντας της ζωής του ανθρώπου είναι η πολιτεία με τις πόλεις, και οι πόλεις με τους πολίτες της, ορίζοντας την διαλεκτική σχέση των πολιτών με την πολιτική, και συνάμα δίνει παλμό στην ποίηση.

Έχουμε το προνόμιο να προερχόμαστε από την μήτρα της γέννησης του ιστορικού αρχαίου

μας πολιτισμού και συγχρόνως μία ιστορική γλώσσα και είναι ακριβώς η διαλεκτική σχέση της Αρχαίας Ελληνικής γλώσσας που διαμόρφωσε τον Αρχαίο Ελληνικό πολιτισμό, καθώς με το δώρο της γλώσσας αποκτήσαμε τον τρόπο να επικοινωνούμε μεταξύ μας. Μα το σπουδαιότερο όλων, ήταν η καταγραφή της πείρας, και η καταγραφή και φύλαξη των πληροφοριών στα γραπτά, γεγονός που έχει μείνει αναλλοίωτο.

Το κακό είναι πως τα Αρχαία Ελληνικά, τα αντιπαθούν όλοι οι Έλληνες και ειδικά οι φιλόλογοι που διδάσκουν το μάθημα στα σχολεία. Το κρίμα είναι πως διδάσκουν το μάθημα χωρίς να γνωρίζουν το περιεχόμενο. Κατάντησε να είναι απλά η γνώση της γλώσσας που είναι γραμμένα τα κείμενα και μια τυπική ιστόρηση των γεγονότων και των πραγμάτων. Η ουσία, τα νοήματα, οι αξίες το επίπεδο σκέψης και ζωής, χάνονται στον διδακτικό φορμαλισμό.

Το ερώτημα "από πού έρχομαι και που πάω*;" έπαψε να έχει χαρακτήρα μεταφυσικής, γιατί είναι ένα ερώτημα καθαρά φυσικό. Η γλώσσα, ο λόγος, η ιστορία και τα μνημεία, είναι μια σταθερά στον χώρο-χρόνο στο από πού ήρθαμε. Με τραγικό τρόπο προσπαθούμε να διαγράψουμε αυτή την κληρονομιά με μαύρα πανώ στον Ιερό Βράχο και κάποιον «αγωνιστή» Χασομέρη να δηλώνει πως τα μάρμαρα δεν είναι παρά πέτρες, και μετά φταίνε οι Άγγλοι που δεν μας επιστρέφουν τα Μάρμαρα του Παρθενώνα.

Στον βωμό του κέρδους όλα θυσιάζονται. Στην παιδεία και στον πολιτισμό θα κολλήσουμε τώρα;

Πως είναι δυνατόν να δεχθούμε στην κρίσιμη περίοδο που ζούμε πως ξάφνου η (χρεοκοπημένη απο όλες τις πλευρές) Ελλάδα, θα είναι η πρώτη χώρα που θα έχει σε ψηφιακή μορφή όλη την διδακτική ύλη, και το μόνο που θα χρειάζεται ο μαθητής θα είναι το ηλεκτρονικό βιβλίο.

Κλείνοντας, εύχομαι να μην ξημερώσει η μέρα που θα αντικρύσουμε το παρακάτω κείμενο, και προπάντων να μην το δεχτούμε σαν ένα απλό εκσυγχρονιστικό μέτρο:

Se gnwrizw apo thn opsi tou spathiou tin tromerh. Se gnwrizw apo tin opsi pou me via metraei th gh, ap to kokala vgalmenoi twn ellhnwn ta iera. Kai san prota antriomenoi her o her eleutheria.

Michael Finn

* Αναφορές από τον Δ. Λιαντίνη